

EGIL Agnus Dei + Stabat Mater HOVLAND + ARVO PÄRT

ORKESTER:

Cæciliaforeningens strykeorkester
Roman Reznik, fagott solo

DIRIGENT:

Steffen Kammler

KOR:

Cæciliaforeningen

BILLETTER:

Voksne 300,-/Barn/studenter 100,-
www.ticketmaster.no

Konserten støttes av:

Oslo kommune og Norges korforbund

Gjeldende retningslinjer for smitte-
vern fra myndighetene blir fulgt.

Søndag
25. okt. 2020
kl. 18.00
Frogner kirke

**CÆCILIA-
FORENINGEN**

Norges eldste oratoriekor - stiftet 1879

VELKOMMEN

til Cæciliaforeningens høstkoncert!

Det er en stor glede å invitere til konsert igjen, selv om den ikke blir helt som vanlig.

Som alle andre virksomheter, har Cæciliaforeningen måttet tilpasse seg til koronapandemien.

Påskekonserteren i vår måtte avlyses da landet stengte ned. Verkene Stabat mater av Arvo Pärt og Agnus Dei av Egil Hovland stod på programmet da, slik de også gjør i kveld. Begge verk er knyttet til pasjonstiden, men gir rom for refleksjon på en måte som gjør at de passer til flere tider av året. Vi gleder oss stort over å få framføre musikken for dere sammen med våre musikere!

Det blir gjort opptak av konserten.

God fornøyelse!

SMITTEVERNTILTAK PÅ KONSERTEN!

Bare to tredjedeler av kormedlemmene deltar på konserten. De står spredt, i tråd med myndighetenes retningslinjer. Publikum må også ta smittevern hensyn. Myndighetenes retningslinjer følges. *Vi presiserer følgende:*

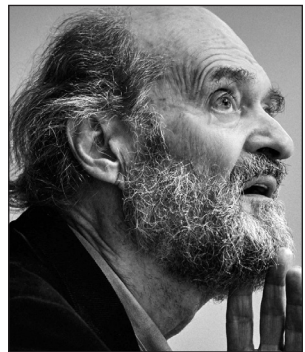
- Følg instruksjer fra vaktene.
- Som dere har sett, er det markert hvor publikum kan sitte, og vi ber dere respektere dette. Familiemedlemmer og folk som bor sammen kan sitte nærmere.
- Fyll ut skjema med navn og kontaktinformasjon i tilfelle smittesporing skulle bli nødvendig.
- Når konserten er ferdig, ber vi dere huske på å holde avstand når dere går ut av kirken. For å unngå at det blir opphopning i midt- eller sidegangene og i inngangspartiet, tømmes radene en etter en. Vi begynner nærmest utgangsdøra.
- Treffer dere kjente, er det best om dere tar praten utenfor.
- Skulle du være syk eller ha symptomer på luftveissykdom, må vi dessverre be deg gå hjem igjen.
- Dersom du er i karantene pga nærkontakt med smittede eller reiser i land myndighetene pålegger karantene for, må vi også be deg gå hjem.

En sang om sorg, en sang om offer

Kristi lidelseshistorie er blant de mest brukte utgangspunkter man finner i den vestlige kirkemusikk, hvor komponister har latt seg inspirere av bibelens beretninger om Jesu lidelse og død på forskjellige måter. Denne musikalske kunstformen kalles *pasjon* (eller *pasjonsmusikk*) og har en lang tradisjon: Først med middelalderens enstemte gregorianske sang, på 1400-tallet med korte polyfone avsnitt, og siden siste halvdel av 1500-tallet og hele 1600-tallet en mer gjennomgående flerstemthet. I dag er det pasjonsmusikken fra 1700- og 1800-tallet som er særlig kjent, med J. S. Bachs Matteus- og Johannespasjoner som kron-eksempler. I motsetning til verk fra tidligere tider inneholder disse også utenom-bibelske tekster, i tillegg til rene instrumentalsatser.

Stabat Mater

Det er i denne rike tradisjonen vi finner *Stabat Mater* av den estiske komponisten Arvo Pärt (f. 1935). Han representerer samtidsmusikkens "ny-enkelhet" og "hellig minimalisme", og er en av de mest spilte og fremførte nålevende komponister. Verket på én sats ble skrevet i 1985 og tonesetter den velkjente hymnen fra 1200-tallet som skildrer Jomfru Marias lidelser under korsfestelsen: "Fylt av smerte og tårer sto moren ved siden av korset." Besetningen består av trestemt kor og trio strykere, delt respektivt inn i sopran, alt og tenor, og fiolin, bratsj og cello. Valg av besetning på tre er ikke en tilfeldighet, siden mesteparten av Pärts oeuvre kjennetegnes av dens religiøse kontekst, mer spesifikt den østlige ortodokse kirke. Tallet tre derfor tolkes som en representasjon for den hellige treenighet.

Arvo Pärt (f. 1935).

Et annet kjennetegn ved verkets religiøse fremstilling er dens bruk av *tintinnabuli*, en særskilt kompositorisk teknikk og stilbetegnelse som ble utviklet av Pärt rundt 1976. Studier av middelalderens og renessansens kirkemusikk i årene fra 1968 til 1976 danner grunnlaget for Pärts tintinnabulimusikk, og inntraff sammen med at han konverterte fra lutheransk til russisk-ortodoks tro. Ordet tintinnabuli er hentet fra det latinske ordet for «små klokker», og Pärt assosierer slik sin musikk med klokkeklang. Fundamentalt for tintinnabulimusikken er å sette opp to stemmer, som vil minne om den trestemmige strukturen som kan sammenlignes med Notre Dame-skolens flerstemthet (*organum*) fra middelalderen.

En melodistemme (*M-stemme*) spiller innenfor tonene i en valgt skala, mens en tintinnabulistemme (*T-stemme*) spiller på en av de tre tonene i en valgt treklang (dur eller moll). På samme måte som resonansen fra klokkeklangen tydeliggjør denne sammensetningen av over- og undertonene og gir musikken den samme statiske og monokrome kvaliteten.

Et annet virkemiddel i Pärts imitasjon av klokkeklangen er den heterofoniske organiseringen av musikken, hvor instrumentene spiller delvis samme melodi som stemmene, men med ulike forsinger, slik at det oppstår visse samklanger og forlengelser av tonene.

Ifølge Pärt vil M-stemmen og T-stemmen symbolisere den evige dualismen mellom kropp og ånd, jord og himmel, mennesket og Gud. M-stemmens bevegelser symboliserer menneskets liv i synd og smerte, mens T-stemmens treklanger symboliserer nåde og tilgivelse, og selve Gud som allmektig. I så måte stiller Pärt seg bak en lang pytagoreisk tradisjon, hvor musikken settes inn i en kosmo-teologisk sammenheng: De matematiske proporsjonene åpner opp for det guddommelige. Det er nettopp på treklangens enkle proporsjoner at tintinnabuli baserer sitt musikalske materiale på, og i flukt med dette sammenligner Pärt musikken sin med hvitt lys: "Hvitt lys inneholder alle farger. Bare et prisme kan dele fargene og få dem til å vises; dette prisme kan være lytterens ånd."

Stabat mater bærer preg av enkle tonefølger, sentrert i a-eolisk, og blir spilt og sunget med høy intensitet. Introduksjonen og den avsluttende codaen deler musikalsk og tekstlig materiale, med bare "Amen" som tekst, mens tre ulike instrumentale interluder (ritornelli) er plassert innad i stykket og skiller strofene av hymnen. Koret synger disse strofene hovedsakelig a cappella, men blir akkompagnert av strykerne av og til. I likhet med resten av tintinnabuliverkene er det ikke den "ytre" klangen som er viktig her, for, ifølge Pärt, ligger musikkens høyeste verdi, uavhengig ethvert instrument, hinsides klangfargen.

Agnus dei

Selv om pasjoner bygger på lidelseshistorien, er andre komposisjonstyper med referanse til denne perioden også en del av kategorien pasjonsmusikk. *Agnus dei* er en slik komposisjonstype som er nært forbundet med lidelseshistorien. Hymnen betegner Kristus som det sanne påskelam, fullkomne syndoffer, og som ofres til frelse for verden. Denne velkjente hymnen, med åpningsord "Du Guds Lam, som bærer verdens synder", inngår også som fast del av nattverdiliturgien i de fleste kristne trossamfunn, og danner grunnlaget for Egil Hovlands (1924-2013) verk med samme navn.

Hovland er en nestor innenfor nyere norsk liturgisk musikk og annen kirkemusikk, med over 150 verk i sjangeren. *Agnus dei* (først fremført i 2002) er et testament til dette. Verket består av solo fagott og blandet kor (SATB) a cappella som er et sjeldent besetningsvalg innenfor korrepertoaret. Det er ingen klar grunn til at det er så få fagott og vokalverk, men det kan absolutt ikke være på grunn av mangel på skjønnhet som denne besetningen kan gi. Fagotten har en varm klang som passer godt inn i hvilken som helst besetning: fra rene forsterkninger av basslinjen til selvstendige og solistiske partier. Likeledes ligger fagottens register nærme menneskestemmen, med over tre oktavers toneomfang (B1-g2).

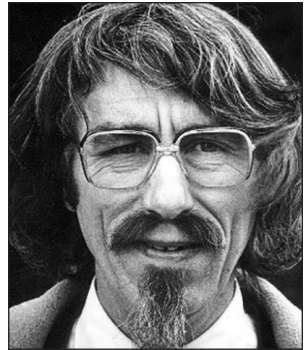
Verket består av fire satser og fordeler teksten likeså. Som en del av Hovlands senere komposisjoner vil stilen karakteriseres som mye mer neoklassisistisk enn hans avantgardiske produksjon fra 1960-årene. Fagottens innsatser er i form av virtuose solo passasjer som

utforsker hele bredden instrumentet kan by på, og med en kombinasjon av delikate og lyriske partier er dette av en betydelig teknisk bravura. Koret, med dets orgelaktige tekstur, støtter fagotten både med homofone og polyfone innsalg, men har også partier som er viet stemmene alene.

“Agnus dei” og “Qui tollis” minner om den senromantiske stilen, à la Rachmaninov eller Richard Strauss, med deres mettede og stilriktige akkordprogresjoner, i tillegg til de mange eksperimentelle elementer så gjenkjennelig for stilen (f. eks. utvidet harmonikk og friere dissonansbehandling). “Miserere nobis”, på den andre siden, gir assosiasjoner til nyere musikk, i form av tonalitet og klangbehandling, og fungerer som verkets sarabande.

Den tradisjonelle korteksturen ved slutten av andre og fjerde sats antyder et slektskap med kirkens koraltradisjoner og er en påminnelse om Hovlands lutherske røtter. I “Donna nobis” forenes koret og fagotten, og deler fokus for første gang, kanskje for å understreke viktigheten av teksten “Gi oss fred.”

Sammenstillingen mellom den sørgende Maria og Kristi ofring viser til et av de viktigste og mest hjerteskjærende øyeblikkene i hele evangeliet, og gir denne konserten et reflekterende preg over temaer som kjærlighet, sorg og håp. I bunn skildrer beretningene en historie om en mor og sønn og de vanskeligheter som er lagt på dem. På tross av verkenes svært ulike karakter, deler de den generelle henvisningen til mystikk og kontemplasjon som gjør at musikken gir stort gjennomslag når man lytter til den, enten man er troende eller ikke.

Egil Hovland (1924-2013).

Edrian Esmena

Egil Hovland: Agnus Dei

Sats 1: Agnus dei

Sats 2: Qui tollis peccata mundi

Sats 3: Miserere nobis

Sats 4: Dona nobis pacem

Du Guds lam

som bærer verdens synder

miskunne deg over oss

Gi oss din fred

Pietà (1571-6), malt av El Greco (1541-1614) fremstiller den sørgende Jomfru Maria med Kristi døde kropp.

Arvo Pärt: Stabat mater dolorosa

Stabat mater dolorosa
juxta crucem lacrimosa,
dum pendebat filius.
Cuius animam gementem,
Contristatam et dolentem
Pertransivit gladius

O quam tristis et afflicta
Fuit illa benedicta
Mater unigeniti!
Quae maerebat et dolebat,
Pia mater, dum videbat
Nati poenas incliti.

Quis est homo qui non fleret
Matrem Christi si videret
In tanto supplicio?
Quis non posset contristari,
Christi matrem contemplari
Dolentem cum filio?

Pro peccatis suae gentis
Vidit Jesum in tormentis
Et flagellis subditum.
Vidit suum dulcem natum
Moriendo desolatum
Dum emisit spiritum.

Eia mater, fons amoris,
Me sentire vim doloris
Fac, ut tecum lugeam.

Fac, ut ardeat cor meum
In amando Christum Deum,
Ut sibi complaceam.

Fylt av smerte og tårer sto moren
ved siden av korset
så lenge hennes sønn hang der.
Et sverd boret seg gjennom
hennes klagende, dypt bedrøvede
og lidende sjel.

Å, hvor sorgfull og nedtyngnet var
hun, den enbarnes velsignede mor!
Hun sørget og led,
den fromme mor,
mens hun var vitne til
sin opphøyde sønns pinsler.

Hvem er det menneske som ikke
ville gråte om han så Kristi mor
i slik en nød?
Hvem ville ikke ta del i sorgen
ved synet av Kristi mor
som led sammen med sin sønn?

Hun så Jesus i pinsler
for sitt folks synder
og prisgitt piskeslag.
Hun så sin kjære sønn
døende og overlatt til seg selv
inntil han oppga ånden.

Å mor, du kjærlighetens kilde,
la meg føle smertens kraft
slik at jeg kan sørge med deg.

La mitt hjerte gløde
av kjærlighet til Kristus, Gud,
så jeg kan behage ham.

Sancta mater, istud agas,
Crucifixi fige plagas
Cordi meo valide.

Tui nati vulnerati
Tam dignati pro me pati,
Poenas mecum divide.

Fac me vere tecum flere,
Crucifixo condolere,
Donec ego vixero.
Juxta crucem tecum stare,
Te libenter sociare,
In planctu desidero

Virgo virginum praeclara,
Mihi jam non sis amara,
Fac me tecum plangere.

Fac ut portem Christi mortem
Passionis fac consortem
Et plagas recolare.

Fac me plagis vulnerari,
Cruce hac inebriari
Et cruore filii.

Inflammatum et accensum,
Per te, virgo, sum defensus,
In die iudicii.
Fac me cruce custodiri,
Morte Christi praemuniri,
Confoveri gratia.

Quando corpus morietur,
Fac ut anima donetur
Paradisi gloriae.
Amen.

Hellige mor, gjør dette:
Fest den korsfestedes sår
med kraft på mitt hjerte.

Del med meg
din sårede sønns lidelser,
han som nådig led med meg.

La meg oppriktig få gråte med deg,
og lide med den korsfestede
så lenge jeg lever.
Jeg lengter etter å stå
ved siden av korset med deg
og forene meg med deg i din klage.

Jomfru, du fremste blant jomfruer,
avvis meg ikke,
men la meg klage med deg.

La meg bære Kristi død
og ta del i hans lidelse,
og stadig minnes hans sår.

La meg såres med hans sår,
la meg oppfylles av dette korset
og sønnens blod.

La meg bli vernet av korset,
beskyttet av Kristi død,
omgitt av hans nåde.
Når jeg antennes og står i flammer,
måtte jeg da bli forsvart av deg,
jomfru, på dommens dag.

Når kroppen skal dø, la sjelen
få i gave paradisetts herlighet.
Amen.

Oversettelse: Knut Johannessen

Roman Reznik, fagott

Roman Reznik ble født og vokste opp i byen Kharkiv i Ukraina. Som barn spilte han cello, men byttet til fagott da han var elleve år. Han bestemte seg tidlig for å bli profesjonell musiker. I et intervju uttalte han «Den største gleden jeg har i arbeidet som musiker, er å uttrykke gjennom lyd det som ikke hadde vært mulig å uttrykke gjennom ord.» Han er nå alternerende solofagottist i Oslo-Filharmonien.

Han har studert ved Musikkskolen i Kharkow, hos Milan Turkovic ved Universitetet i Wien, Eckart Hübner ved Universitetet i Berlin og Sergio Azzolini ved Musikkhøyskolen i Basel. Han har vunnet en rekke priser. Han vant Interlochen-konkurransen i USA 1996 og konkurransen for unge treblåsere i Moskva i 1997. Han var finalist i Bayreuth-konkurransen for treblåsere i 2005 og fikk stipend fra Villa Musica Mainz i 2006.

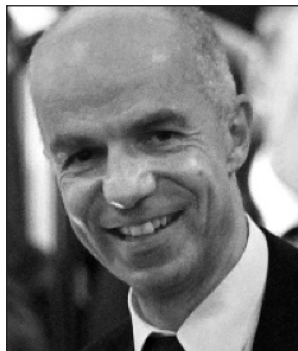
Hans orkestererfaring: Solofagottist i Wien Ungdoms-symfoniorkester 1998–2000, fagottist i Singapore Symfoniorkester 2000–2004, Solofagottist i Gustav Mahler Ungdomsorkester 2004–2006, Solofagottist i Pacific Music Festival Japan 2006, gjestende solofagottist i München Kammerorkester, Mahler Chamber Orchestra, Göteborgs Symfoniker, Royal Stockholm Philharmonic, Stavanger Symfoniorkester 2008–2010; solofagottist i Norrköpings Symfoniorkester; fra 2009 alt. solofagottist i Oslo-Filharmonien.

Cæciliaforeningens strykeorkester

Musikerne på kveldens konsert er stort sett strykere med bakgrunn fra Norges musikkhøgskole. Dette er ett av de ledende musikkmiljøene for unge musikere i Norge i dag. Musikerne som er med på dette prosjektet har deltatt på internasjonale konkurranser, vunnet priser og stipend.

Steffen Kammler, dirigent

Steffen har sin bakgrunn fra Øst-Tyskland. I åtte år sang Steffen i det tradisjonsrike guttekoeret Dresdner Kreuzchor, et av de fremste guttekoerene i Tyskland. Han er utdannet kor- og orkesterdirigent ved musikkhøyskolene i Weimar og Leipzig i 1996. Steffen Kammler startet sin dirigentkarriere i 1990 da han tok over ledelsen av Kammerchor Josquin des Prez Leipzig, et ensemble som har spesialisert seg på tidlig musikk fra renessanse til tidlig barokk og

fremføringer av ny musikk. Med Kammerchor Josquin des Prez ble det flere radioproduksjoner og innspilling av Orlando di Lassos Psalmi poenintentialis for selskapet Raumklang. Steffen var fortsatt direksjons-student da han fikk sitt første engasjement som kormesterens assistent ved Opernhaus Halle. Dette banet vei for en stilling ved et av Europas største operahus, Hamburgische Staatsoper, hvor han arbeidet fra 1997 til 2001 med hovedansvar for det profesjonelle koret.

I 2001 flyttet Steffen til Norge og ble kormester ved Den Norske Opera & Ballett. Han bygget opp operakoret til et ensemble som kunne måle seg med de beste i internasjonal målestokk. I samme periode startet Steffen operaens eget barnekor. Fra 2009 valgte han å konsentrere seg om sine egne musikalske prosjekter, fra nå av som frilandsdirigent og med undervisning på musikklinjen ved St Hallvard videregående skole i Lier. Han er gjesteprofessor i ved universitetet i Shaoxing i Kina. Han har dirigert Cæciliaforeningen siden 2008.

Stefan Zlatanov, repetitør

Stefan er Cæciliaforeningens faste repetitør. Han er utdannet pianist og kordirigent og har studert ved både Norges Musikkhøgskole (NMH) 2009 og ved Hanns Eisler Hochschule für Musik Berlin. Han har også tatt etterutdanning i kordireksjon ved NMH.

Stefan jobber fast som akkompagnatør ved NMH, Oslo By Steinerskole, Høyskolen i Staffeldtsgate og ved Universitetet i Agder (UiA). Han har også lang erfaring med å undervise i musikkteori for amatørmusikere. Stefan har bred erfaring med korledelse, og han har dirigert flere verker for kor og orkester. Høsten 2014 var han dirigent for uroppføringen av Kunsthall Oslo sin konseptoperaopptreden i Oslo rådhus, en oppføring som ble nevnt i New York Times. Under Oslo Operafestival var han musikalsk ansvarlig for oppsetningen av *I Pagliacci*.

Stefan driver også et prosjektbasert vokalensemble, Oslo madrigalensemble, som opptre på offentlige konserter og i lukkede sammenhenger. Stefan spiller fast i inn- og utland med Alexander Rybak, og arbeider jevnlig med flere av Norges fremste operasangere. Han er en meget ettertraktet freelancepianist, og spiller alt fra klassisk, jazz og pop til samtidsmusikk og folkemusikk. I 2016 ga Stefan ut sin første soloplate.

Oratoriekoret Cæciliaforeningen

Cæciliaforeningen er et blandet kor med sangere i alle aldre. Koret markerer i år 140 års jubileum, og er Norges eldste oratoriekor. Cæciliaforeningen er et livskraftig, aktivt og stort kor med et høyt ambisjonsnivå. Selv om koret hovedsakelig fremfører større klassiske verk

med orkester og solister, er også a cappella en del av repertoaret. Cæciliaforeningen har en betydelig plass i norsk musikkhistorie. Koret har uroppført flere verk av norske komponister, og har også stått for førstegangsfremførelser i Norge av de fleste større verk for kor og orkester, bl.a. Juleoratoriet av J.S. Bach. Dagens kor fører tradisjonen videre ved å legge hovedvekten på kirkemusikalske verk for kor og orkester. Kjernerepertoaret som Bachs Juleoratoriet, Johannespasjonen, h-mollmesse, Mozarts Requiem, Brahms' Ein deutsches Requiem, messekomposisjonene av Haydn, Mozart, Schubert, Beethoven, Händels oratorier og Rossini, Mendelssohn og Dvoráks store korsymfoniske verk. Korverk av sentrale kor-komponister som Kodály, Stravinskij, Szymanowski, Duruflé og Rutter.

Forpliktet til korets historiske rolle, oppfører koret norske korverk som har en viktig plass i landets musikkhistorie. I løpet av de siste årene har vi fremført de første tilgjengelige korverk med orkester som har tilknytning til Norge: Georg von Bertouchs kantate Gott, der Herr, der Mächtige redet, Friedrich August Reissigers Requiem til Kong Karl Johans død, Fartein Valens Salme 121 og Kjell Mørk Karlsens Sinfonia da Requiem. Koret ga i 2012 ut en CD-innspilling av Reissigers Requiem. Med dette verket har Cæciliaforeningen også reist på turné til Reissigers fødeby, Bad Belzig i Tyskland, og i 2014 ble koret invitert til å fremføre verket i Slottskyrkan på Stockholms slott ved den svenske markeringen av 200-årsjubileet for 1814. Med Steffen Kammler som dirigent har a cappella fått plass i korets programmer.

Vår dirigent har laget flere nye partiturer etter håndskrevne manuskripter fra sentrale norske nasjonalromantikere som Johannes Haarklou, Friedrich August Reissiger og Catharinus Elling. Og selvfølgelig synger Cæciliaforeningen komposisjoner fra de norske klassikerne Arild Sandvold (en av korets tidligere dirigenter), Knut Nystedt og Egil Hovland.

VÅR NESTE KONSERT i 2020 (Frogner kirke):

JULEKONSERT

Lør. 21. og søn. 22. desember kl. 18.00.

Smittevern gjør at vi ikke kan framføre Juleoratoriet slik vi pleier. Det blir umulig å holde nødvendig avstand med så stort kor og orkester. Men, fortvil ikke, vi kommer med en god erstatning der deler av Juleoratoriet settes sammen med annen julemusikk. Det blir klassisk jul, på en ny måte.

KOM OG SYNG

store verk med orkester i et stort kor!

Cæciliaforeningen søker nye sangere. Vi øver mandager fra 19.00-21.30 i Professor Dahls gt. 30 på Frogner.

Ta kontakt:
www.ceciliaforeningen.no
post@ceciliaforeningen.no
telefon 980 75 200

Vi synger også a cappella. Hør et utvalg på YouTube med søkeord: cæciliaforeningen.

CÆCILIA-
FORENINGEN

Kveldens konsert i Frogner kirke arrangeres i samarbeid med Frogner menighet.
Konserten støttes av:
Oslo kommune og Norges korforbund.

